

20 Nisan 2004

AB çerçevesinde mimarlık hizmetlerinin karşılıklı serbest dolaşımı ve buna bağlı olarak mimarlık eğitiminin ve mimar derecesinin eşdeğerliliği konularında, 17 Nisan 2004 günü ODTÜ'de toplanan MOBBİG üyeleri (*) aşağıdaki konularda görüşmüşler ve bazı ön kararları almışlardır. Bu kararların bir kısmı seçenektir. Görüş ve kararlar AB Müsteşarlığında 27 Nisan 2004 Salı günü bu konuda başlayacak olan toplantılarda sunulacaktır.

1. Görüşülen konular aslında, AB Mimarlık Eğitimi Alanı, Mimarlık Araştırma Alanı ve Mimarlık Meslek Alanı düzenlemeleri ile bunların arayüzlerini ilgilendirmektedir. Konular bu çerçevede ele alınmalıdır.
2. Mimarlık Meslek Alanı Düzenlemeleri konusunda, AB Konseyi'nin AB Parlamentosu'na sunduğu teklif ile UIA-UNESCO ve Avrupa Mimarlık konseyinin görüşleri arasında önemli bir fark vardır. AB Konseyi teklifi ki bizimde görüşmelere esas olarak üzerinde çalışma durumunda olduğumuz, Mimarlık hizmetlerini herhangi bir ticari servis hizmeti gibi görmekte, kişilerin kendi ülkeleri dışındaki ülkelere giderek oradaki meslek örgütüne kayıt bile olmadan, ticari ve mesleki bir suç işlemedi ise hizmet vermesini sağlamaya çalışmaktadır. Buna karşılık, UIA-Unesco çerçevesindeki teklif, mimarlık hizmetlerinin, yerel/kültürel karakterine vurgu yaparak, mimarlık hizmeti verecek bir diğer ülke mimarının çalışacağı ülkede ki bir mimar ile ortaklık kurması gerektiğini ısrarla vurgulamaktadır. Bu anlayış MOBBİG tarafından da doğru bulunmaktadır. Ancak AB çerçevesi bozulmaz ise kültürel beklentilerin o ortama nasıl yansıtacağı ile ilgili görüşülmüş ve bunun profesyonel eğitim dilimindeki dersler aracılığı ile bir AB filtresi olarak kullanılması düşünülmüştür.
3. AB çerçevesindeki oluşumda, bu tür hizmetlerin ve eğitimlerin ilgili ülkede nasıl verildiğine dair temas/bilgilendirme noktaları ile hizmetin ve eğitimin yetkinliğini onaylayacak onay noktaları oluşumu gerekmektedir. Bu konuda mimarlık eğitimi ile ilgili temas ve onay noktaları (kurulları) ilk adımda YÖK tarafından MOBBİG ve Mimarlık Fakülteleri Dekanları ile işbirliği içinde oluşturulabilir. Daha sonra bu nokta kurulları özerklik kazanacak, TÜRKAK veya benzeri kuruluşlardan kalite güvence belgelerini alacak, bilgilendirme ve onama yetkilerini sürdürecektir.
4. Benzer şekilde, Mimarlar Odası da, Serbest Meslek Hizmetleri için, serbest mimarlık hizmetleri verenlerin kurdukları örgütlerle görüşerek birer temas noktası ve onay noktası oluşturabilir. Bu bir kurul olarak başlayabilir. Daha sonra özerklik kazanacak bu noktalar TÜRKAK veya benzeri kuruluşlardan kalite güvence belgelerini alacak, bilgilendirme ve onama yetkilerini sürdürecektir.

5. Mesleğin eğitimi süreci ile ilgili değerlendirmelerde Oda'dan çıkacak onama (aynı zamanda kalite güvence kuruluşu) kuruluşunun gözlemci olması, buna karşılık mesleki onama kuruluşunun çalışmalarında da eğitimi onama kuruluşunun gözlemci olması doğru olacaktır.
6. Bu kanun çerçevesinde, mimar, hem serbest mimarlık hizmetlerini imzası ile bütün sorumlulukları alarak yerine getiren kişi, hem bu tür sorumlu mimarların projelerini değerlendirerek ve gerekli sorumlulukları alarak onaylayacak kişi, hemde bu tür projelerin şantiyelerde uygulanması sırasında gerekli sorumlulukları alarak projeyi uygulayacak meslek kişisi anlamında kullanılmaktadır.
7. Mimarlık eğitiminde ise yukardaki hizmetler içine giren veya dışında kalan birçok özel konu kapsamaktadır. Yine hem akademik hemde kanunun kapsamadığı alanlardaki birçok araştırma alanı söz konusudur. Bunlarla ilgili olarak aşağıdaki gibi bir eğitim araştırma ortamı önerisi getirilmektedir.
8. Türkiye de, mimarlık eğitimi, AB, EAAE,MOBBİG ve Mimarlar Odası karar ortamlarında görüşüldüğü gibi 3 yıllık bir birinci aşama ile 2 yıllık bir ikinci aşamadan oluşabilir. Yukarda sözü edilen ortamlarda ilk 3 yıl için Lisans, ikinci 2 yıllık dilim için Yüksek Lisans terimleri kullanılmaktadır. Ancak sürecin herhangi bir aşamasında 3 yıllık eğitimin mimar olarak adlandırılarak, Türkiye'deki mimarlık eğitiminin kendiliğinden 3 yıla indirileceğinden korkan grubumuz bu ilk aşamanın 4 yılda tutulmasına karar vermiştir. Birinci dilimdeki 1 fazla yılın öğrencilerimiz için iyi bir yönlendirme yılı olduğuda ayrıca düşünülmüştür. Böylece Türkiye'deki mimarlık eğitimi süresi 4+2 olacaktır. MOBBİG grubu ilk dilime müdahale olmayacağından emin olunduğu takdirde bu toplam 6 yılın 3+3 olabileceği konusundada görüş geliştirmiştir. Türkiyedeki diğer meslek eğitimlerinde 3 yıllık birinci dilime geçmesi halinde bu tür bir çevrim ilerde yapılabilir. 4 yıllık eğitim sonunda ayrılmak isteyenler, başka bir mimarın yanında, bir şantiye yöneticisinin yanında veya bir onay merciinde onaya hazırlayan olarak görev alabileceklerdir. Bununla ilgili gerekli özlük hakları çalışmaları yapılmalıdır. Birinci dilim eğitim ortamından sonra, ikinci dilimde 'akademik' çalışma yapmak isteyenler, mimarlık tarihi, kültürel çalışmalar, vb., gibi bir akademik programa girerek, ikinci dilimde 'uzmanlık' çalışmaları yapmak isteyenler, akustik, aydınlatma, proje veya inşaat yönetimi, vb., gibi bir uzmanlık programına girerek ilgili konuda yüksek lisans derecesi alacaklardır. 'Yüksek mimar' ünvanı ile 'meslek' uygulamaları yapmak isteyenler ise 'profesyonel mimarlık' alanında yüksek lisans çalışması yapacaklardır. Bu alanda yüksek lisans derecesi alacakların, kentsel tasarım veya restorasyon gibi konularda uzman olmak isteyenleri bu eğitimi en az 2 yerine en az 3 yıl sürdürecekler ve profesyonel eğitim dersleri ile bu tür meslek uzmanlık alanları derslerini beraberce tamamlayacaklar. Bu kişilerin diplomalarında ilgili bilgiler yer alacak.
9. Yukarda tanımlanan şekilde eğitimlerini tamamlayan yüksek mimarlar gereken yerlerde çalışmaya başladıktan sonra ekli dökümanda (sizlere toplantıda dağıtılan

Sn. Prof.Dr. Fatih Pakdil'in toplantıya gönderdiği görüş yazısı) yer alan şekilde belli tür yapılarla ilgili onaylanmış meslek ortamlarında belli yıllar çalışarak, ve çalışırken meslek onay kurulunca değerlendirilerek, kendi başlarına yetkili olarak mesleki sorumluluk alma aşamasına geçeceklerdir. HP/HP

(Prof.Dr.Erkut Özel; Prof.Dr.Ertan Özkan; Prof.Dr.Nursel Onat; Prof.Dr.Füsun Aliođlu; Y.Doç.Dr.Sencer Erkman; Öğr.Gör.Dr.Almula Köksal; Prof.Dr.Haluk Pamir; Doç.Dr.Emal Aközer; Yrd.Doç.Dr.Elvan Altan Ergut; Doç.Dr.Selahattin Önür*

"MESLEKİ YETERLİKLERİN DÜZENLENMESİ VE TANINMASI HAKKINDA KANUN TASARI TASLAĞI"

İLE İLGİLİ OLARAK TUS ve MİMARİ PROJE YAPMA YETKİSİNE YÖNELİK BİR ÖNERİ
(Mimarlık Hizmetleri Şartnamesi ve En Az Bedel Tarifesi'ndeki 3-2-4: MİMARLIK HİZMETLERİNE ESAS YAPI BİRİM MALİYET SINIFLARI'na göre)

Mesleki Tecrübe	Mimari Proje ve TUS yetkisi	Yapı sınıfı
0 sene		0. sınıf yapılar
2 sene		1. sınıf yapılar
4 sene		2. sınıf yapılar
6 sene		3. sınıf yapılar (A), (B) grupları
8 sene		4. sınıf yapılar (A), (B), (C) grupları
10 sene		5. sınıf yapıları (A), (B), (C), (D) grupları

Bu uygulamanın pratikte güçlükler çıkaracağı düşünülürse, daha pratik hale getirilebilir.

Örneğin:

6 sene	3. sınıf dahil tüm yapı grupları
10 sene	5. sınıf dahil tüm yapı grupları

Çalışma, SSK ya da Emekli Sandığı ile belgelenmek üzere, yukarıda belirtilen kategorilerdeki mesleki tecrübenin %50'den fazlası "Büro" ise mimari proje yetkisi, %50'den fazlası "Şantiye" ise TUS yetkisi verilmelidir.

Diğer taraftan

<i>Mesleki</i>	> 6 sene	ve	> 3 sene "Büro"	Mimari Proje yetkisi	3. sınıf yapılar
			> 3 sene "Şantiye"	Mimari Proje+TUS yetkisi	3. sınıf yapılar
<i>Deneyim</i>	> 10 sene	ve	> 5 sene "Büro"	Mimari Proje yetkisi	5. sınıf yapılar
"			> 5 sene "Şantiye"	Mimari Proje+TUS yetkisi	5. sınıf yapılar

Burda esas alınmış olmakla birlikte, TMMOB Mimarlar Odası'nın Mimari Hizmetler Şartnamesi ve En Az Bedel Tarifesi'nde belirtilmiş olan yapı sınıflarının tekrar detaylı olarak gözden geçirilmesi gerektiği kanısındayım.

Bunlara ilave bir öneri ise, Yüksek lisans ve doktoranın, aşağıda öngörüldüğü şekilde, mesleki tecrübeye eşdeğerliğinin belirlenmesidir.

Akademik Derece	Mesleki tecrübe	Mimari Proje Yetkisi	TUS yetkisi
Yüksek Lisans	4 sene	1. ve 2. sınıf yapılar	1-2. sınıf yapılar (+ 1 sene "şantiye" şartıyla)
Doktora	6 sene	3. sınıf yapılar	3. sınıf yapılar (+ 2 sene "şantiye" şartıyla)
YL+D	10 sene	5. sınıf yapılar	4-5. sınıf yapılar (+ 3 sene "şantiye" şartıyla)

Bu durumda lisans üstü eğitimde mesleki etik, çevre sorunları, yönetmelik/standart, kentsel tasarım, estetikle ilgili, uygulamaya dönük pratik/teorik dersler ağırlık kazanmalıdır.

Fatih PAKOĞLU

20 Nisan 2004

AB çerçevesinde mimarlık hizmetlerinin karşılıklı serbest dolaşımı ve buna bağlı olarak mimarlık eğitiminin ve mimar derecesinin eşdeğerliliği konularında, 17 Nisan 2004 günü ODTÜ’de toplanan MOBBİG üyeleri aşağıda ki konularda görüşmüşler ve bazı ön kararları almışlardır. Bu kararların bir kısmı seçenektir ve üzerinde görüşülmesi gerekir. YÖK’ün bu konuda atadığı ve ODTÜ, İTÜ, Mimar Sinan ve Yıldız Üniversiteleri Mimarlık Fakülteleri Dekanlarından oluşan yönlendirici grubun 26 Nisan Pazartesi günü saat 14:00’de ODTÜ Mimarlık Fakültesinde toplanması önerilmiştir. Bu toplantıya MOBBİG üyeleride davetlidir. Aşağıdaki konularda 23 Nisan 2003 akşamına kadar ‘hpamir@superonline.com’ adresine yollayacağınız görüş ve önerilerin hem dekanlar toplantısında hemde 27 Nisan Salı günü AB Müsteşarlığında bu konuda başlayacak toplantılarda çok yararı olacaktır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ediyorum.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Haluk Pamir,

Mimarlık Fakültesi Dekanı.

1. Görüşülen konular aslında, AB Mimarlık Eğitimi Alanı, Mimarlık Araştırma Alanı ve Mimarlık Meslek Alanı düzenlemeleri ile bunların arayüzlerini ilgilendirmektedir. Konular bu çerçevede ele alınmalıdır.
2. Mimarlık Meslek Alanı Düzenlemeleri konusunda, AB Konseyi’nin AB Paramentosu’na sunduğu teklif ile UIA-UNESCO ve Avrupa Mimarlık konseyinin görüşleri arasında önemli bir fark vardır. AB Konseyi teklifi ki bizimde görüşmelere esas olarak üzerinde çalışma durumunda olduğumuz, Mimarlık hizmetlerini herhangi bir ticari servis hizmeti gibi görmekte, kişilerin kendi ülkeleri dışındaki ülkelere giderek oradaki meslek örgütüne kayıt bile olmadan, ticari ve mesleki bir suç işlemedi ise hizmet vermesini sağlamaya çalışmaktadır. Buna karşılık, UIA-Unesco çerçevesindeki teklif, mimarlık hizmetlerinin, yerel/kültürel karakterine vurgu yaparak, mimarlık hizmeti verecek bir diğer ülke mimarının çalışacağı ülkede ki bir mimar ile ortaklık kurması gerektiğini ısrarla vurgulamaktadır. Bu anlayış MOBBİG tarafından da doğru bulunmaktadır. Ancak AB çerçevesi bozulmaz ise kültürel beklentilerin o ortama nasıl yansıtacağı ile ilgili görüşülmüş ve bunun profesyonel eğitim dilimindeki dersler aracılığı ile bir AB filtresi olarak kullanılması düşünülmüştür.
3. AB çerçevesindeki oluşumda, bu tür hizmetlerin ve eğitimlerin ilgili ülkede nasıl verildiğine dair temas/bilgilendirme noktaları ile hizmetin ve eğitimin yetkinliğini onaylayacak onay noktaları oluşumu gerekmektedir. Bu konuda mimarlık eğitimi ile ilgili temas ve onay noktaları (kurulları) ilk adımda YÖK tarafından MOBBİG ve Mimarlık Fakülteleri Dekanları ile işbirliği içinde oluşturulabilir. Daha sonra bu nokta kurulları özerklik kazanacak, TÜRKAK veya benzeri kuruluşlardan kalite güvence belgelerini alacak, bilgilendirme ve onama yetkilerini sürdürecektir.
4. Benzer şekilde, Mimarlar Odası da, Serbest Meslek Hizmetleri için, serbest mimarlık hizmetleri verenlerin kurdukları örgütlerle görüşerek birer temas noktası ve onay noktası oluşturabilir. Bu bir kurul olarak başlayabilir. Daha sonra özerklik

- kazanacak bu noktalar TÜRKAK veya benzeri kuruluşlardan kalite güvence belgelerini alacak, bilgilendirme ve onama yetkilerini sürdürecektir.
5. Mesleğin eğitimi süreci ile ilgili değerlendirmelerde Oda'dan çıkacak onama (aynı zamanda kalite güvence kuruluşu) kuruluşunun gözlemci olması, buna karşılık mesleki onama kuruluşunun çalışmalarında da eğitimi onama kuruluşunun gözlemci olması doğru olacaktır.
 6. Bu kanun çerçevesinde, mimar, hem serbest mimarlık hizmetlerini imzası ile bütün sorumlulukları alarak yerine getiren kişi, hem bu tür sorumlu mimarların projelerini değerlendirerek ve gerekli sorumlulukları alarak onaylayacak kişi, hemde bu tür projelerin şantiyelerde uygulanması sırasında gerekli sorumlulukları alarak projeyi uygulayacak meslek kişisi anlamında kullanılmaktadır.
 7. Mimarlık eğitiminde ise yukardaki hizmetler içine giren veya dışında kalan birçok özel konu kapsamaktadır. Yine hem akademik hemde kanunun kapsamadığı alanlardaki birçok araştırma alanı söz konusudur. Bunlarla ilgili olarak aşağıdaki gibi bir eğitim araştırma ortamı önerisi getirilmektedir.
 8. Türkiye de, mimarlık eğitimi, AB, EAAE,MOBBİG ve Mimarlar Odası karar ortamlarında görüşüldüğü gibi 3 yıllık bir birinci aşama ile 2 yıllık bir ikinci aşamadan oluşabilir. Yukarda sözü edilen ortamlarda ilk 3 yıl için Lisans, ikinci 2 yıllık dilim için Yüksek Lisans terimleri kullanılmaktadır. Ancak sürecin herhangi bir aşamasında 3 yıllık eğitimin mimar olarak adlandırılarak, Türkiye'deki mimarlık eğitiminin kendiliğinden 3 yıla indirileceğinden korkan grubumuz bu ilk aşamanın 4 yılda tutulmasına karar vermiştir. Birinci dilimdeki 1 fazla yılın öğrencilerimiz için iyi bir yönlendirme yılı olduğuda ayrıca düşünülmüştür. Böylece Türkiye'deki mimarlık eğitimi süresi 4+2 olacaktır. MOBBİG grubu ilk dilime müdahale olmayacağından emin bulunduğu takdirde bu toplam 6 yılın 3+3 olabileceği konusundada görüş geliştirmiştir. Türkiyedeki diğer meslek eğitimlerinde 3 yıllık birinci dilime geçmesi halinde bu tür bir çevrim ilerde yapılabilir. 4 yıllık eğitim sonunda ayrılmak isteyenler, başka bir mimarın yanında, bir şantiye yöneticisinin yanında veya bir onay merciinde onaya hazırlayan olarak görev alabileceklerdir. Bununla ilgili gerekli özlük hakları çalışmaları yapılmalıdır. Birinci dilim eğitim ortamından sonra, ikinci dilimde 'akademik' çalışma yapmak isteyenler, mimarlık tarihi, kültürel çalışmalar, vb., gibi bir akademik programa girerek, ikinci dilimde 'uzmanlık' çalışmaları yapmak isteyenler, akustik, aydınlatma, proje veya inşaat yönetimi, vb., gibi bir uzmanlık programına girerek ilgili konuda yüksek lisans derecesi alacaklardır. 'Yüksek mimar' ünvanı ile 'meslek' uygulamaları yapmak isteyenler ise 'profesyonel mimarlık' alanında yüksek lisans çalışması yapacaklardır. Bu alanda yüksek lisans derecesi alacakların, kentsel tasarım veya restorasyon gibi konularda uzman olmak isteyenleri bu eğitimi en az 2 yerine en az 3 yıl sürdürecekler ve profesyonel eğitim dersleri ile bu tür meslek uzmanlık alanları derslerini beraberce tamamlayacaklar. Bu kişilerin diplomalarında ilgili bilgiler yer alacak.
 9. Yukarda tanımlanan şekilde eğitimlerini tamamlayan yüksek mimarlar gereken yerlerde çalışmaya başladıktan sonra ekli dökümanda yer alan şekilde belli tür yapılarla ilgili onaylanmış meslek ortamlarında belli yıllar çalışarak, ve çalışırken meslek onay kurulunca değerlendirilerek, kendi başlarına yetkili olarak mesleki sorumluluk alma aşamasına geçeceklerdir. HP/HP